

Preguntes sobre cures a l'enquesta Òmnibus Municipal: alguns comentaris des de la perspectiva de gènere

En el present informe s'analitzen des de la perspectiva de gènere les dades relacionades amb les preguntes sobre cures que incorpora l'enquesta **Òmnibus Municipal de l'any 2019**. Alhora, es fa una **anàlisi evolutiva d'aquesta informació entre els anys 2017 i 2019**.

Abans de procedir a l'anàlisi, es detalla la nota tècnica de l'Enquesta Òmnibus Municipal:

Títol de l'estudi: Òmnibus Municipal quarta onada 2019

Objecte de l'estudi: L'Òmnibus Municipal permet a les àrees i departaments municipals saber l'opinió dels ciutadans i ciutadanes sobre qüestions concretes de la seva gestió.

Data de realització del treball de camp: Data inici: 26/11/2019 Data finalització: 18/12/2019

Grandària de la mostra: 1.000 entrevistes (qüestionari A) / 1.000 entrevistes (qüestionari B)¹.

Univers: Població de Barcelona de 16 anys i més

Metodologia: Entrevista personal realitzada amb suport informàtic (CAPI) al carrer.

Afixació: Proporcional a la població segons el padró municipal d'habitants.

Ponderació: No és procedent.

Procediment del mostreig: Mostreig aleatori estratificat. Els estrats s'han format per l'encreuament dels deu districtes municipals amb el sexe i amb l'edat dels ciutadans (l'edat es divideix en sis categories: de 16 a 24, de 25 a 34, de 35 a 44, de 45 a 54, de 55 a 64 i de 65 anys i més). S'han aplicat quotes per a cadascun dels estrats. A més, s'han establert quotes marginals per a persones en situació d'atur en cadascun dels districtes.

Error mostral: Per a un nivell de confiança del 95,5% (2s), i P = Q, l'error és de $\pm 3,2$ per al conjunt de la mostra.

A) Importància personal i valoració social (preguntes 1 i 2)

En l'edició 2019, quan es pregunta pel posicionament personal en la importància de les tasques de cura, **el 94,1% de les persones consideren les cures com a molt o bastant importants**. En canvi, quan es pregunta per la valoració social, **la consideració que les cures estan molt o bastant reconegudes socialment és del 28,3%**. Hi ha una gran dispersió d'opinions respecte al reconeixement social que mostra que no hi ha un acord social pel que fa al reconeixement de les cures.

El que sí que mostren les dades és que **les dones consideren que les cures estan menys reconegudes socialment que els homes**. A la taula 1 s'observa com el 25,3% de les dones, davant del 31,8% dels homes, considera que les tasques de cura estan bastant o molt reconegudes socialment. De la mateixa manera, **el 44,4% de les dones considera que ho estan poc o gens, enfront del 32% dels homes**.

¹ Concretament, les preguntes en relació a cures es troben al qüestionari B.

Taula 1. Valori en quina mesura pensa vostè que les tasques de cura estan reconegudes socialment (pregunta 1)

	Dones	Homes
Poc/gens	44,4%	32%
Normal/regular	26,8%	33,7%
Molt/bastant	25,3%	31,8%
NS/NC	3,6%	2,6%

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Enquesta Òmnibus Municipal

En aquest punt és interessant apuntar que el Pla per la Justícia de Gènere (2016-2020) s'organitza per eixos i àmbits, i en total planteja 98 objectius. Aquests tenen indicadors per fer-ne seguiment de la seva implantació. L'àmbit B2 de "Treball domèstic, de cures i afectes", té entre els seus indicadors d'objectiu mesurar la valoració social de les cures i, específicament, la millora d'aquesta. De mitjana entre les valoracions d'homes i dones, el resultat de l'enquesta Òmnibus del desembre de 2019 dona el següent resultat:

- **El 28,3% de les persones consideren que les cures tenen un alt reconeixement social.**

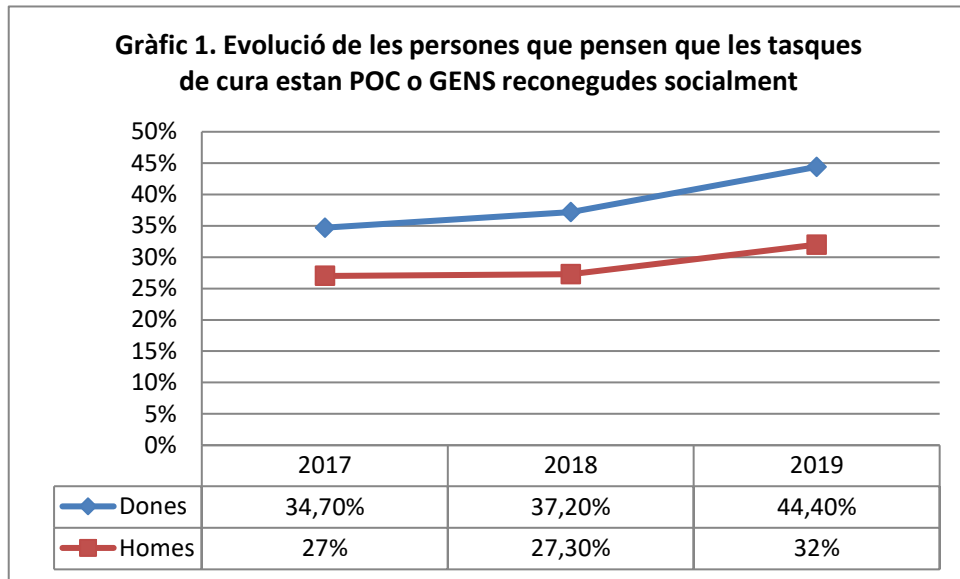
Les dades també mostren com les dones atorguen més importància que els homes a les tasques de cura, malgrat en ambdós casos la importància és altíssima. Concretament, **un 96,1% de les dones donen bastanta o molta importància a les tasques de cura, davant d'un 91,8% dels homes.**

Taula 2. Quina importància atorga vostè a les tasques de cura de les persones? (pregunta 2)

	Dones	Homes
Poc/gens	0,9%	1,5%
Normal/regular	2,2%	6,2%
Molt/bastant	96,1%	91,8%
NS/NC	0,7%	0,4%

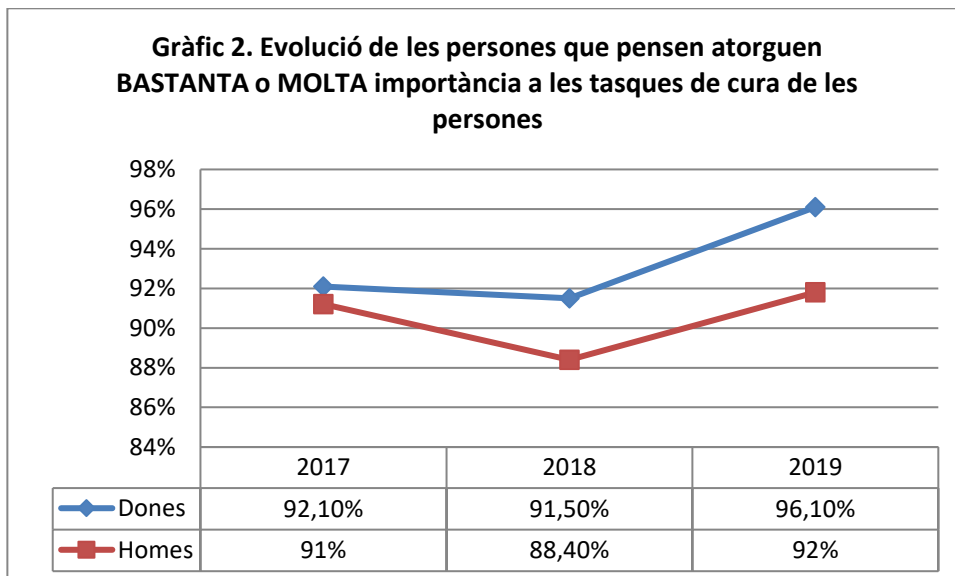
Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Enquesta Òmnibus Municipal

Si s'analitza l'evolució de les persones que valoren que socialment les cures estan poc o gens valorades (en tant que és l'opció majoritària) es pot apreciar com **tant homes com dones són cada cop més pessimistes i hi ha més persones que opinen que les cures no estan prou reconegudes socialment.** Així, si al 2017 el 34,7% de les dones i el 27% dels homes pensaven que les cures estaven poc o gens reconegudes socialment, al 2019 aquests percentatges augmenten, sent un 44,4% de les dones i un 32% dels homes els qui ho opinen. Alhora, s'observa com sempre, **en els tres anys analitzats, el percentatge de dones que tenen aquesta opinió és superior al d'homes.**

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Enquesta Òmnibus Municipal

Quan s'examinen les dades evolutives de la importància que donen a nivell personal a les tasques de cura, agafant de nou l'opció majoritària, que són les persones que afirmen donar bastanta o molta importància a les mateixes, s'aprecia (Gràfic 2) com **cada cop hi ha més persones que donen bastanta o molta importància de la cura, i s'observa també com hi ha un percentatge superior de dones que d'homes que li'n donen aquesta importància**. De fet, en el cas de les dones ha augmentat del 92,1% al 96,1% en dos anys, mentre que en el cas dels homes només ha augmentat un punt percentual, passant del 91% al 92%.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Enquesta Òmnibus Municipal

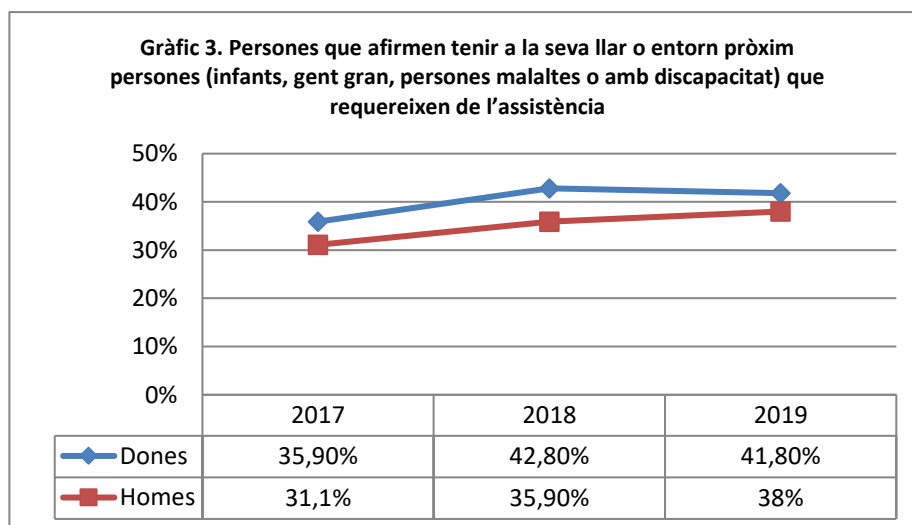

Per tot plegat, en relació a les preguntes 1 i 2, es podria concloure **que a mesura que augmenta la sensibilitat personal en relació amb la importància de les cures, també augmenta el convenciment que socialment estan gens o poc reconegudes**. I per tant, en aquest sentit, es podria dir que augmenta la consciència respecte la importància del tema i també incrementa la crítica social relacionada amb el poc reconeixement que tenen aquests treballs de cura.

B) Persones properes que requereixen assistència (pregunta 3)

Davant la pregunta de si la persona enquestada té a la seva llar o entorn pròxim persones (infants, gent gran, persones malaltes o amb discapacitat) que requereixen de l'assistència d'aquesta persona, **el 41,8% de les dones i el 38% dels homes afirmen tenir algú a càrrec**. S'observa, per tant, un percentatge lleugerament superior entre les dones.

Si s'observa l'evolució d'aquestes dades (gràfic 3), els resultats son semblants que a les altres preguntes analitzades: **les dones afirmen tenir en major mesura una persona a càrrec que els homes, i aquesta és una tendència que es manté en l'evolució temporal**.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Enquesta Omnibus Municipal

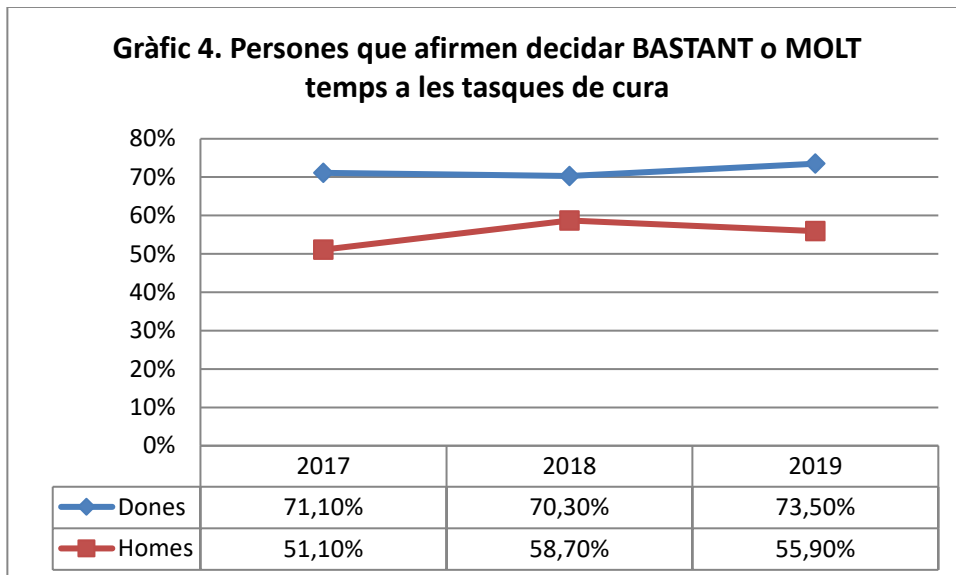
C) Temps dedicat (pregunta 4)

Les dones (73,5%) consideren en major proporció que els homes (55,9%) que dediquen molt/bastant temps a les tasques de cura, d'entre les persones que tenen persones a la seva llar o entorn que requereixen cures.

Si es prenen valors mitjans en una escala de 0 a 10 (on 0 és gens de temps i 10 és molt de temps), les dones ho valoren en un 7,7 i els homes en un 6,9. Aquesta valoració qualitativa és consistent amb les dades procedents d'altres enquestes que mostren que les dones dediquen més hores que els homes a les tasques de cura. No obstant, aquelles dades mostren que les dones dediquen diàriament el doble de temps a tasques domèstiques que els homes (les dones 2,2 hores diàries i els homes 1,1 hores diàries)². **Així, la diferència entre dones i homes sobre la percepció del temps que dediquen, és molt menor que la diferència de temps que efectivament dediquen.**

Quan es prenen en consideració les dades evolutives sobre les persones que afirmen dedicar bastant o molt temps a les tasques domèstiques (gràfic 4), s'observa que **hi ha hagut poca variació en l'evolució de les dones, tot i que s'ha passat d'un 71,1% a un 73,5%, i que malgrat el percentatge és molt més baix pels homes, la seva evolució és lleugerament superior, passant d'un 51,1% a un 55,9%.**

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Enquesta Òmnibus Municipal

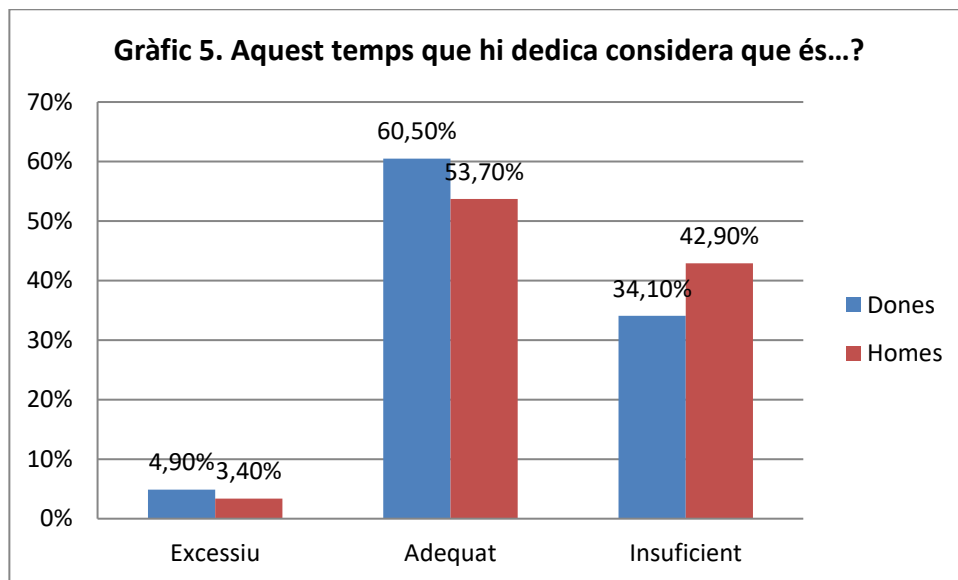
D) Consideració sobre el temps dedicat (pregunta 5)

La majoria de persones, concretament un 60,5% de les dones i un 53,7% dels homes, considera que el temps que dedica a les tasques de cura de les persones que requereixen assistència és adequat. El gràfic 5 també mostra com hi ha més homes (42,9%) que dones (34,1%) que consideren que el temps que hi dediquen és insuficient. El fet que hi hagi més homes que dones que pensin que no dediquen suficient temps a les tasques de cura concorda amb la realitat, tal com han mostrat les dades de l'enquesta d'usos del temps on s'aprecia que les dones dediquen el doble de temps que els homes a aquest tipus de treball.

² Idescat. *Enquesta de salut de Catalunya 2015*. Hores dedicades a activitats domèstiques un dia feiner. Població de 15 i més anys.

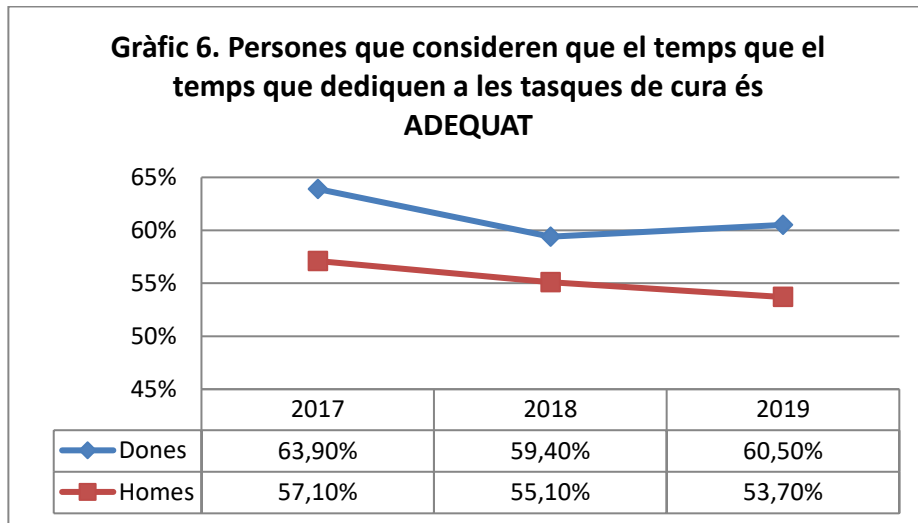

En canvi, la dada del 53,7% dels homes seria la menys coherent amb la realitat, que mostra que el temps que hi dediquen és molt inferior al de les seves homòlogues femenines. Tal com ja es va apuntar en l'anàlisi d'enquestes Òmnibus anteriors, aquesta opinió està força condicionada per la consideració sobre qui ha d'assumir les tasques de cura (ex: una persona considerarà que dedica molt o poc temps en funció de quant de temps considera que li correspon dedicar). I això es troba molt influenciat pel rol social diferencial que es ve assignant històricament a dones i homes en relació als treballs de cures, així com per la *desitjabilitat social* (fenomen pel qual les persones enquestades responen segons allò socialment acceptat, és a dir respondre per "quedar bé"). Alhora, podria ser que els homes considerin que el temps que dediquen a aquestes tasques és adequat perquè, en no ser ells majoritàriament els responsables principals d'aquestes tasques dins les llars (tal com apunten les enquestes d'usos del temps), no copen la magnitud –és a dir, el volum total- de treball i temps que aquestes impliquen.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Enquesta Òmnibus Municipal

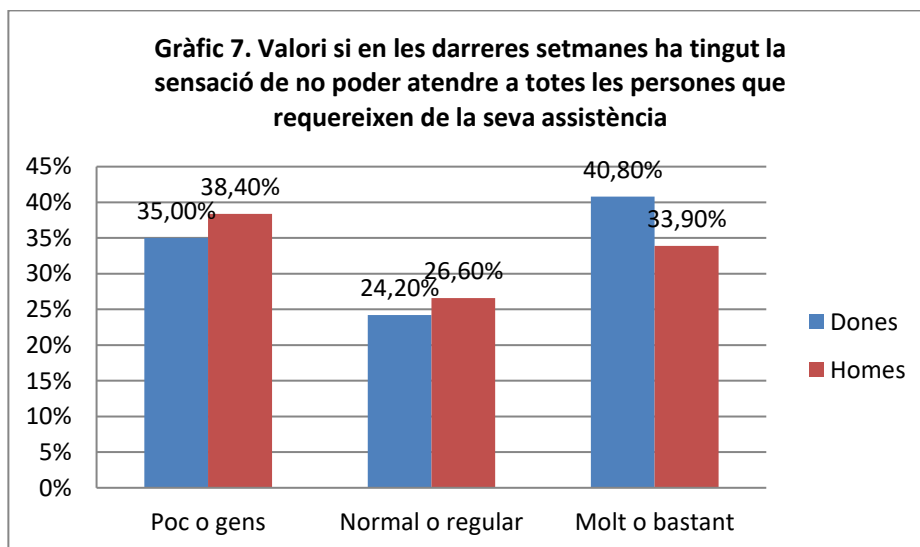
Les dades evolutives mostren com la proporció de persones que opinen que el temps que dediquen a les cures és adequat, ha anat disminuint amb el temps. Això és especialment així en el cas dels homes, que ha passat d'un 57,1% a un 53,7%. Això es podria deure a una cada cop major conscienciació sobre la importància de les tasques socials, que fa que siguem més realistes amb les nostres percepcions. O per contra es podria deure a que cada vegada tenim menys temps per poder dedicar a aquestes tasques.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Enquesta Òmnibus Municipal

E) Sensació de no poder atendre (pregunta 6)

Davant la pregunta de si la persona enquestada ha tingut la sensació de no poder atendre, en les darreres setmanes, a totes les persones que requereixen de la seva assistència, existeix força dispersió en les respostes. Tanmateix, podem afirmar que **un 40,8% de les dones i un 33,9% dels homes ha tingut molta o bastanta sensació de no poder atendre totes les persones que requereixen de la seva assistència**. Les diferències són menys acusades del que caldria esperar, atenen a la distribució desigual que coneixem de les tasques de cura fruit d'altres enquestes. De totes maneres, tal com s'observa en el gràfic següent, la major proporció d'homes (un 38,4%) responen que han tingut poc o gens la sensació de no poder atendre les persones amb necessitats de cura.

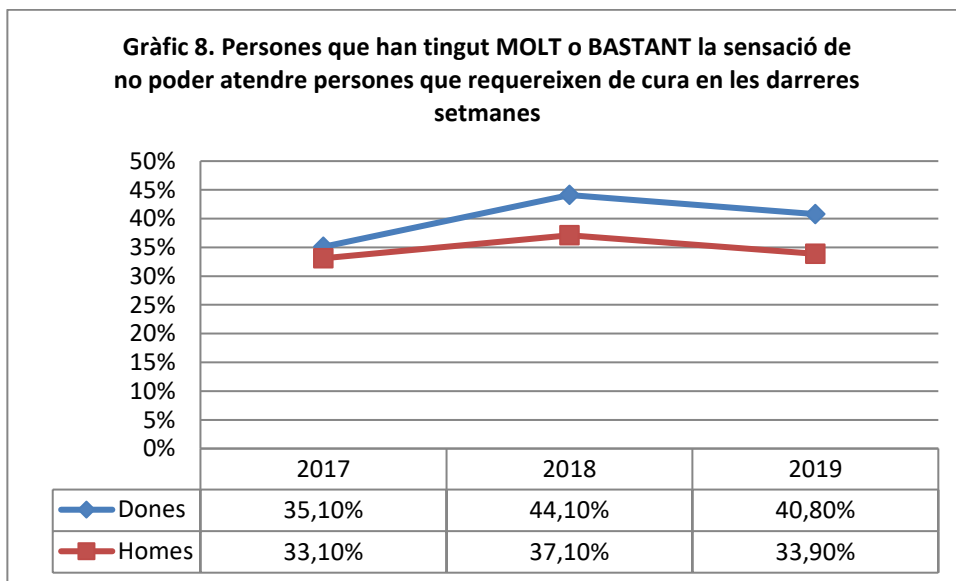

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Enquesta Òmnibus Municipal

En una escala de 0 a 10, aquesta sensació es valora amb un 5 de mitjana, essent en el cas de les dones un 5,3, i en el cas dels homes un 4,7.

L'anàlisi temporal no mostra un patró clar. La sensació d'haver tingut molt o bastant la sensació de no poder atendre persones que requereixen cura en les darreres setmanes és sempre superior entre dones que entre homes. I en ambdós casos, aquesta sensació puja el 2018 i torna a baixar el 2019.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Enquesta Omnibus Municipal

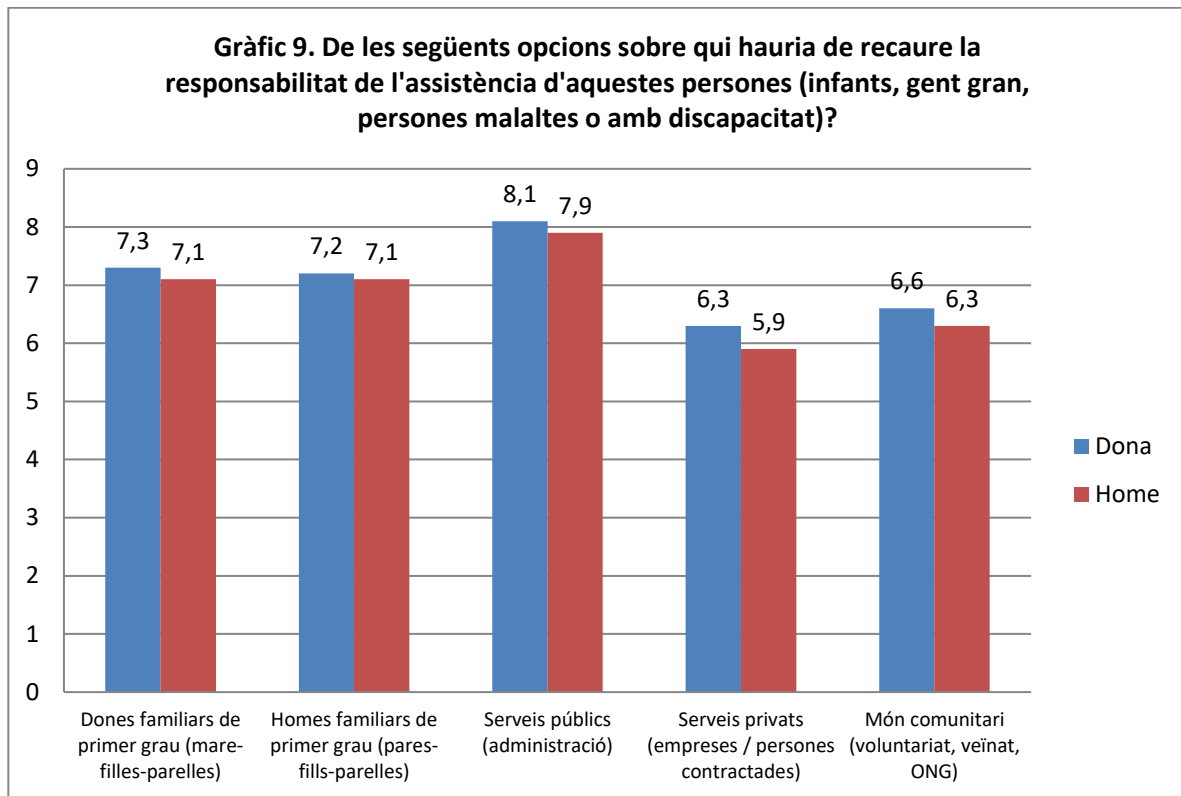
F) Distribució de la responsabilitat (pregunta 7)

D'entre familiars, serveis públics, serveis privats i món comunitari, les persones enquestades conclouen que **la principal responsabilitat en l'assumpció de les cures haurien de ser dels serveis públics**, amb un 8 sobre 10. En relació a familiars de primer grau, es considera que les haurien d'assumir per igual dones i homes, amb un 7,1 en cas dels homes i un 7,2 en el cas de les dones. Si bé la ciutadania no nega la participació de cap dels cinc agents en la gestió de les cures (tots tenen una nota mitjana positiva i superior a 6,1), **la família i els serveis públics reben més responsabilitat que el món comunitari i els serveis privats.**

Quan s'analitzen les respostes desagregades per sexe trobem que **les puntuacions mitjanes entre homes i dones pel que fa a qui s'hauria d'encarregar de l'assistència de les persones dependents són semblants. Tot i així, les dones sempre puntuen per sobre dels homes**, per tant entenen que tots els agents són molt importants. Tant homes com dones prioritzen d'entre totes les opcions als serveis públics, amb un 8,1 les dones i un 7,9 els homes. La segueix l'opció que haurien de ser les dones familiars de primer grau les responsables de les cures, amb un 7,3 les dones i un 7,1 els homes. Rep una puntuació semblant la resposta que haurien de ser els homes els responsables, amb un 7,2 per part de les dones i un 7,1 per part dels homes. El quart agent més important sobre el qual hauria de recaure la cura és el món comunitari

(voluntariat, veïnat, ONG), amb un 6,6 per part de les dones i un 6,3 per part dels homes. En última instància, trobem els serveis privats, puntuats amb un 6,3 de mitjana per part de les dones i un 5,9 per part dels homes.

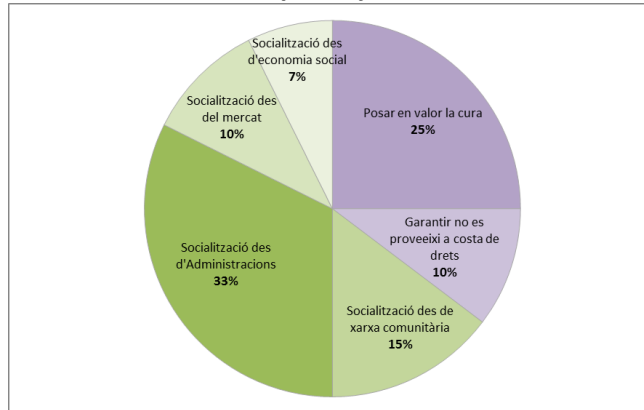

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Enquesta Òmnibus Municipal

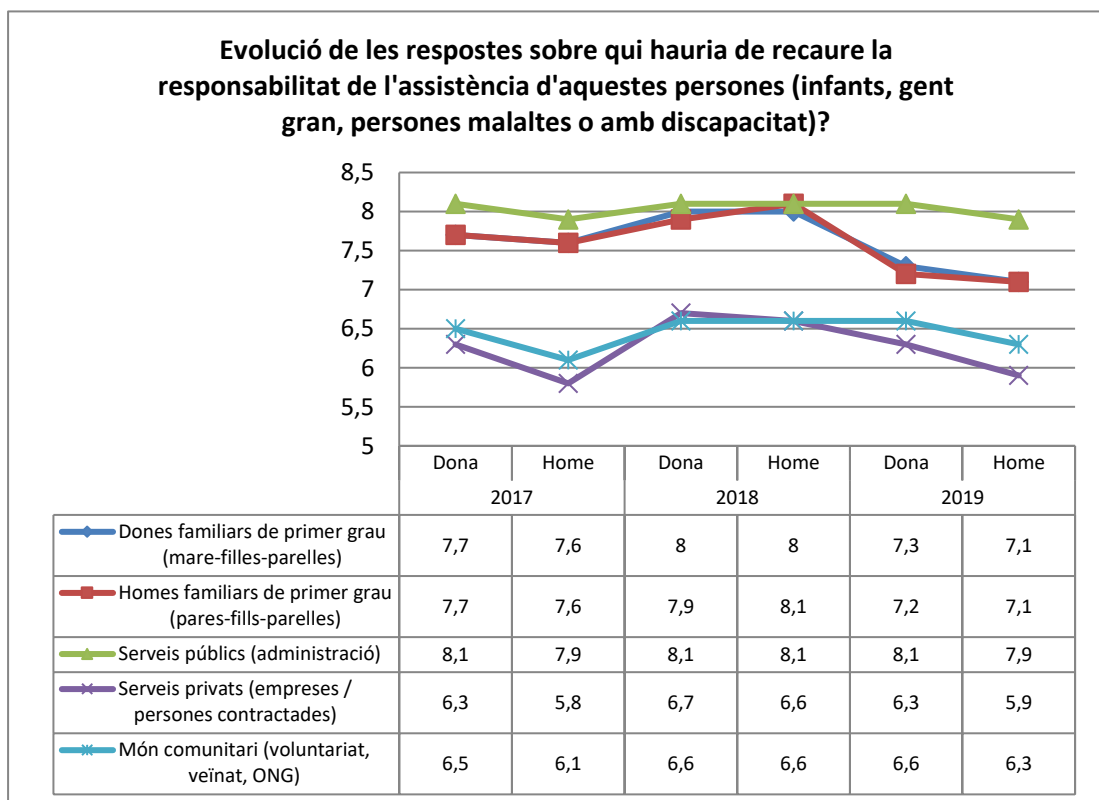
Aquesta voluntat de la ciutadania relativa a que les tasques de cura siguin principalment assumides per part de les administracions públiques és concordant amb la Mesura de Govern per una Democratització de la cura, en què l'objectiu "Socialització des de les Administracions Públiques" és el que concentra un major percentatge d'actuacions (33%):

Distribució de les actuacions per objectius de la Mesura de Govern

Si s'analitza l'evolució de les respostes sobre a qui hauria de recaure la responsabilitat de l'assistència d'aquestes persones, s'observa que en tots els casos s'ha mantingut alta la puntuació en el supòsit que siguin els serveis públics. Pel que fa a la resposta que han de ser els homes familiars de primer grau, ha baixat tant quan són els homes com quan són les dones qui responen. Succeeix el mateix quan la resposta és que han de ser les dones familiars de primer grau. Pel que fa a la resposta que ha de ser el món comunitari, s'ha donat un lleu augment respecte les respostes del 2017. I per últim, les respostes que afirmen que ha de ser el món privat han baixat lleument tant en homes com en dones.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Enquesta Omnibus Municipal